

»Obstaja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska«*

Čebelarji družine Rothschütz z gradu Podsmreka pri Višnji Gori

Emil Rothschütz član Kranjske kmetijske družbe (1865) in ustanovitev Kranjskega društva za umno čebelarstvo (1873) (VI. del)

Emil Rothschütz član Kranjske kmetijske družbe (1865)

Čebelarstvo na Kranjskem je bilo dobro razvito že v času ustanovitve tedaj imenovane Družbe za poljedelstvo in koristne spretnosti v letu 1767. Poudarili so ga tudi v grbu družbe.

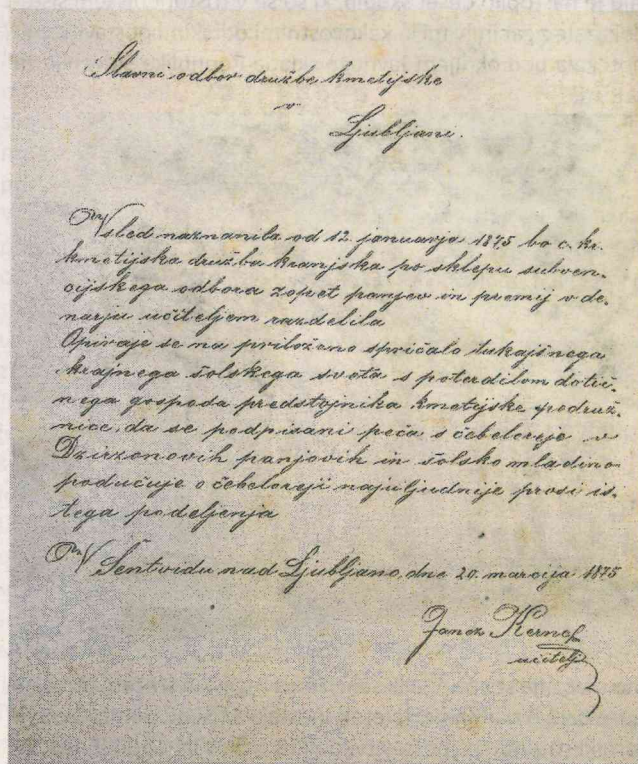
Grb Kranjske kmetijske družbe

Zapis v grbu »Omnis in hac certam regio iacit arte salutem« v prevodu mag. Barage pomeni: »Vsa dežela polaga svojo rešitev v to večino«

Emil Rothschütz je bil član Kranjske kmetijske družbe. Sprejeli so ga na splošnem občnem zboru 22. novembra 1865. Že na tej skupščini je v razpravi sodeloval tudi baron Rothschütz. Kmetijski družbi je ponudil, da preizkusi njegovo sorto krompirja, ki je odporna proti gnilobi. Seme te sorte je pred štiridesetimi leti prispelo za poskuse iz New Yorka. To je blede rdeč okrogel krompir, ki uspeva na različnih tleh, ne gnije in dozori ter obilno rodi na začetku meseca septembra. Opozoril je tudi na posebno sorto ječmena, ovsu, na pomen nokote za krmo in drugo. Na koncu pa še na ročno sejnalnico, s katero se lahko enakomerno poseje seme.

Predlogi in delo Emila Rothschütza pri Kranjski kmetijski družbi so povezani predvsem s čebelarstvom, kot na primer:

- Pismo Emila Rothschütza kmetijski družbi z dne 20. septembra 1868 o ustanovitvi Krainer Handelsbienenstand
- Predlog Emila Rothschütza kmetijski družbi za premije ljudskim učiteljem čebelarjem:

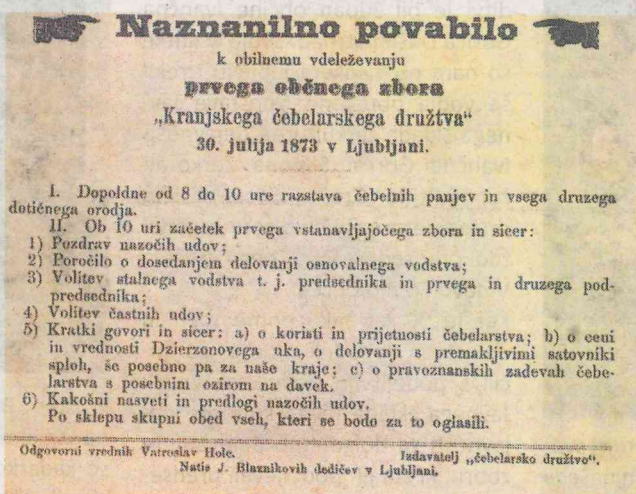

Prošnja, 1875, SI AS 533, SB/10 5, Bienensubventionen

Prodajni katalog 1889

(prikaz številnih odlikovanj, nagrad in priznanj; v sredini s svetovne razstave na Dunaju (1873) in Pariza (1878))

Slovenska čebela, 1873, str. 8

V Laibacher Zeitung (1870) je o Rothschützovem predlogu Kranjski kmetijski družbi obsežen sestavek Prämie für Bienenzucht (Premije za čebelarjenje), s katerim bi pospešili kranjsko čebelarstvo.

- Predlog in program za čebelarstvo šolo na gradu Podsmreka pri Višnji Gori (glej naslednje nadaljevanje)

- Emil Rothschütz zastopa Kranjsko kmetijsko družbo na čebelarskih zborovanjih in razstavah:

Emil Rothschütz se je v imenu Kranjske kmetijske družbe, Kranjskega društva za umno čebelarstvo ali svojega Kranjskega trgovskega čebelnjaka udeleževal številnih čebelarskih razstav, shodov in zborovanj. Na spremljajočih ali posebnih razstavah je razstavljal kranjske čebele in čebelarska orodja, ki so jih izdelovali v delavnicah na gradu Podsmreka. Pri tem je dobil tudi številna priznanja.

Čebelarstvo zborovanje v Salzburgu (1872)

Baron Rothschütz, poslanec naše kmetijske družbe, je govoril od najvažnejših vladnih pomočkov ter je rekel, da ti so: vravnava ali vredba čebelarstva statistika ali državopisje, postavodajalstvo in očitni poduk; navodil je natančne posameznosti in poslednjič nasvet. Z živahnim pritrjenjem je bil nasvet sprejet, ter odločena za drugi dan volitev odbora, kateri naj bi Avstrijski in nemški vladam o tej reči poročal in prošnjo sestavil.

Slovenska čebela, 1873, str. 14

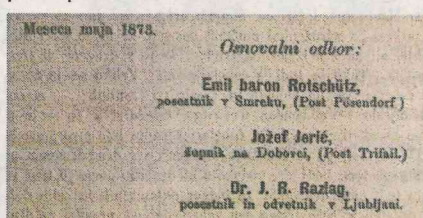
Ustanovitev Kranjskega društva za umno čebelarstvo (1873)

Skupaj z duhovnikom Josipom Jeričem in posestnikom ter odvetnikom dr. Razlagom je dal Emil Rothschütz pobudo ter tudi soustanovil (30. julij 1873) kranjsko društvo za umno čebelarstvo, ki mu je predsedoval v letih 1873–1875. Z ustanovitvijo društva sta začeli izhajati reviji Slovenska čebela (1873–1882) in Die Krainer Biene (1873–1875), ki jo je tudi urejeval.

V Pravila (Pravila ..., 1873) društva so v drugi člen med drugimi zapisali: »... izdajanje podučnih spisov, zlasti v družtve-

nem listu; večkratni shodi čebelarjev zopred po raznih krajih in mestih sklenjeni z razstavami in darili; naprava družtvene zbirke podučnih spisov, knjig in čebelarskega orodja, ter tudi bralnega društva; obdarovanje pridnih čebelarjev v spodbudo drugim, ...; preskrbljevanje pripravnih panjev in drugega orodja, kolikor mogoče po nizki ceni; deljenje dotičnih semen; naprava zgledne čebelarje za poduk ...«. Vabilo na pristop k čebelarskemu društvu za Kranjsko in sosedne dežele so podpisali pobudniki:

Vabilo, 1873

Vabilo in dnevni red prvega občnega zbora in znak slovenskega čebelarskega društva

Prvi predsednik kranjskega društva za umno čebelarstvo je bil v letih 1873–1875 Emil Rothschütz. Odbor kranjskega društva je kranjsko kmetijsko družbo večkrat zaprosil za denarno pomoč novoustanovljenemu društvu in predlagal povečanje sredstev za nakup čebeljih panjev za učitelje in revne kmetovalce. Članarina za članstvo v kranjskem čebelarskem društvu je bila za učitelje in revne kmetovalce polovična.

Zasl. prof. dr. Andrej Šalehar
Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani
(se nadaljuje)

Znak slovenskega čebelarskega društva 1873 - v slovenskem in nemškem jeziku - na diplomu, ki jo je prejel Jožef Lomberger. Fotografirano v knjižnici Petra Pavla Glavarja v Komendi dne 3. 12. 2013. Foto: Andrej Šalehar

PRAVO NA VAŠI STRANI

Podjemna pogodba

Na uredništvo Klasja je prispelo vprašanje občanke: Pozdravljeni. Imam vprašanje za rubriko Pravo na vaši strani. Zanima me, kdo je tukaj kaj kriv in kaj lahko. In sicer: z izvajalcem smo se dogovorili za izdelavo strehe (tesarstvo + kleparstvo). Po ogledu na hiši je postavil ceno 15.000 €. Dogovorili smo se, da bo 10.000 € gotovine, brez računa, 5.000 € pa na račun in z DDV. 10.000 € je že dobil (plačevali smo po fazah). Vmes so nastale težave: ker niso naredili izmere strehe, so naročili prekratke špirovce in so na hiši in garaži naredili drugačen naklon. To smo opazili, ko je bilo ostrešje narejeno (ker nas o tem niso obvestili). Rekli smo, da mora biti naklon na obeh strehah enak, zato so to rešili tako, da so naklon na hiši znižali. Tri zunanje - vidne špirovce so zamenjali z novimi, ker bi se sicer videlo, da so 2x urezani. Sedaj mi je poslal račun za 9.000 €, za 60 ur dodatnega dela, prevoz in 3 dodatne špirovce. O tem se nismo nič dogovorili, niti nas ni o tem obvestil samo poslal za 4.000 €

večji račun. Glede na to, da je naklon njegova napaka, se mi zdi, da je to neupravičen strošek. Sedaj pa me zanima, kdo je tukaj dejansko česa kriv in kaj lahko naredimo oz. se rešimo iz tega? Najlepša hvala za odgovor.

Glede na navedene podatke menim, da bi bilo v vašem primeru možno uporabiti 643. člen Obligacijskega zakonika, ki določa po posameznih odstavkih: (1) Če je bilo plačilo dogovorjeno na podlagi izračuna z izrecnim jamstvom podjemnika za njegovo pravilnost, ta ne sme zahtevati večjega plačila, celo če je v posel vložil več dela in če je izvršitev terjala večje stroške, kot je pričakoval. (2) S tem ni izključena uporaba pravil o razvezi in spremembi pogodbe zaradi spremenjenih okoliščin. (3) Če je bilo plačilo dogovorjeno na podlagi izračuna brez izrecnega podjemnikovega jamstva za njegovo pravilnost in se med delom izkaže, da je prekoračitev neobigna, mora podjemnik o tem nemudoma obvestiti naročnika,

sicer izgubi kakršnokoli terjatev zaradi večjih stroškov. Torej, če vas izvajalec ni obvestil pred izvedbo popravilnih in dodatnih del, s katerimi je prekoračil v začetku podano ceno, potem ni upravičen do plačila za dodatno delo oz. do plačila dodatnih stroškov. To velja tako za dodatna dela glede kasneje ugotovljene večje površine, sploh pa za dela, s katerimi je odpravljal svoje napake. Glede na navedene okoliščine menim, da niste dolžni plačati dodatno zaračunanega, kljub temu pa vam svetujem, da poskusite najti s podjemnikom sporazumno rešitev in se na ta način rešiti morebitnega sodnega postopka. Upam, da sem vam odgovoril dovolj natančno, v kolikor imate še kakšno (pod)vprašanje, pa pišite ponovno. Vljudno vabljeni k spremljanju rubrike Pravo na vaši strani in Klasju še naprej.

Odvetniška pisarna
Tadeja Erzin Potočnik
Odvetnik Jože Petek